

ସର୍ବସହା ମାଟି

● ବିଦ୍ୟୁତ୍ପ୍ରଭା ଦେବୀ
(୧୯୨୬-୧୯୭୭)

କବି ପରିଚୟ :

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ପ୍ରଭା ଦେବୀ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ କବି । ସେ ଅବିଭକ୍ତ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଆଳି ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ନାଟରା ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । କବିଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରୀତି, ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନା, ଜୀବନବୋଧ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା, ନିଃସର୍ଗ ଦୃଷ୍ଟିର ମଞ୍ଜୁଳ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟିଛି । ତାଙ୍କ ରଚିତ କବିତା ପୁସ୍ତକ ସବିତା, ଉତ୍କଳ ସାରସ୍ୱତ ପ୍ରତିଭା, କନକାଞ୍ଜଳି, ମରାଚିକା, ବିହାରସୀ, ଝରାଶିଉଳି, ସ୍ୱପ୍ନଦୀପ, କାକଳି, ଯାହାକୁ ଯିଏ, ସଞ୍ଜୟନ, ମାଟି ପାଣି ପବନ ପ୍ରଭୃତି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛି । ‘ସଞ୍ଜୟନ’ ପୁସ୍ତକପାଇଁ ସେ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ତରଫରୁ ପୁରସ୍କୃତ ।

ପଠିତ କବିତାଟି “ମାଟି ପାଣି ପବନ” କବିତା ପୁସ୍ତକରୁ ସଂଗୃହୀତ । ଏଥିରେ ସର୍ବସହା ମାଟିକୁ ମା’ ସହିତ ତୁଳନାକରି କବି ମାଟି ମା’ର ମହନୀୟ ଗୁଣାବଳୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଓ ମନୁଷ୍ୟର ସୁସ୍ଥ ଦିବ୍ୟ ଚେତନାକୁ ଜାଗ୍ରତ କରାଇବା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇଛନ୍ତି ।

ସରବ ସହଣୀ ମାଟି

ସବୁରି ଉପରେ   ସେନେହ ତୋହର

ସମାନେ ଦେଇଛୁ ବାଣ୍ଟି ।

ତୋର ମିଠାପାଣି   ତୋ’ ଧୀର ପବନ

ଦେହେ ମୋ ଦେଇଛି ବଳ

ଶକତି ଦେଇଛି   ତୃପତି ଦେଇଛି

ତୋ’ ଗଛ ଲତାର ଫଳ ।

ସବୁଜ ଘାସର   କଅଁଳ ବିଛଣା
 ଦିଏ କି ଆରାମ ମତେ
 ମାଆ ପରି ମୋର   ଅଳି ଅରଦଳି
 କେତେ ନ ସହିଛି ସତେ ।
 ଦେହ ଦୁଃଖ ପାଇଁ   ସାଇତିଛି କେତେ
 ଚେରମୂଳି ଗଛ ଲତା
 ମନ ସୁଖ ଲାଗି   ନଇ ସମୁଦ୍ରରେ
 ଭରିଅଛି ହସ କଥା ।
 ବୁକୁ ମୋ ଫୁଲାର   ଆଖି ମୋ ଭୁଲାର
 ତୋ' ବଣ ପକ୍ଷୀର ଡାକ
 ସରଗ ଡାକିଲେ   ମନ ବଳେ ନାହିଁ
 ଛାଡ଼ିବାକୁ ତୋର କାଖ ।
 ଜନମ କାଲୁ ଯେ   ଦେହେ ତୋ' ଆଘାତ
 କେତେ ନ ଦେଇଛି ମୁହିଁ
 ନିଜ ଛୁଆ ବୋଲି   ସବୁ ଦୋଷ ସିନା
 କ୍ଷମିଅଛି ଏକା ତୁହି ।
 ଯେତେ ରାଗ ରୋଷ   କରେ ତୋହ ପାଖେ
 ମାଆ ବୋଲି ଯାଉ ଭୁଲି
 କେତେ ତପ କରି   ଏଇ ଜନମରେ
 ଆସିଛି ତୋ' ଦେଶେ ବୁଲି ।
 ଅମାପ ଧରିଯୁଁ   ଦେଏ ଟିକେ ମତେ
 ନିଦା ହେଉ ମୋର ଛାତି
 ନିଜେ ଦୁଃଖ ସହି   ଏ ଜଗତ ପାଇଁ
 ଲାଗିପଡ଼େ ଦିନ ରାତି ।
 ଦିହ ସିନା ତୋର   ପାହାଡ଼ ପଥର
 କଅଁଳ ପତର ପ୍ରାଣ
 ଦୁଃଖ ଦଡ଼ମଡ଼ି   ସହିବାକୁ ମତେ
 କରି ଦେ ତୋ' ପରି ଟାଣ ।

ତୋର ମୁକତିରେ   ମୋର ମୁକତି ମା
 ତୋର ହସେ ମୋର ହସ
 ତୋହରି ଅନ୍ତର   ଆଦେଶେ ଚଳେ ମୁଁ
 ଘୋଷି ତୋର ମହାଯଶ ।
 ଚିର ଦୁଃଖର ତୋ'   ପାହାନ୍ତି ଅନ୍ଧାର
 ରାତି ଆସୁଅଛି ପାହି
 ସେ ନୂଆ ସପନେ   ଫୁଲେ ମୁଁ ଆନନ୍ଦେ
 ଜୟଗାନ ତୋର ଗାଇ ।
 ତୁହି ଦେବଭୂମି   ତୁହି ବୀରଭୂମି
 ତୁହି ମୋ ଭାରତ ମାଆ
 ତୋର ପାଦଧୂଳି   ମୁଣ୍ଡେ ହୋଇ ବୋଲି
 ରଖିବି ତୋହର ନାଆଁ ।
 ଚେତନ-ଗରଭା-ମାଟି
 କେଉଁଠି ହଜିଛି   ଖୋଜି ଦେଏ ମୋର
 ଚେତନାର ଚାବିକାଠି ।

ସୂଚନା :

ସର୍ବଂସହା	-	ସବୁ ଅଳିଅର୍ଦ୍ଧଳି ଯେ ସହେ
ସରବ ସହଣୀ	-	ସବୁକିଛି ସହିବାଗୁଣରେ ନିପୁଣୀ
କ୍ଷମିଅଛୁ	-	କ୍ଷମାକରିଛୁ
ରୋଷ	-	ରାଗ
ଦୃଢ଼ମତି	-	ଜଞ୍ଜାଳ

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦବାଚି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।
(କ) ଦିହ ସିନା ତୋର ପାହାଡ଼ପଥର _____ ପତର ପ୍ରାଣ ।
(ସବୁଜ, କଅଁଳ, ବହଳ)
(ଖ) ତୋହରି ଅନ୍ତର ଆଦେଶେ ଚଳେ ମୁଁ ଘୋଷି ତୋର _____ ।
(ଜୟଗାନ, ମହାକୀର୍ତ୍ତି, ମହାଯଶ)
(ଗ) କେଉଁଠି ହଜିଛି ଖୋଜି ଦେଏ ମୋର _____ ର ଚାବିକାଠି ।
(ପ୍ରେରଣା, ଭାବନା, ଚେତନା)
(ଘ) ଅମାପ ଧରିଯୁଁ ଦେଏ ଚିକେ ମୋତେ _____ ହେଉ ମୋର ଛାତି ।
(ଟାଣ, ଦୃଢ଼, ନିଦା)
୨. ବିପରୀତାର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
ଜନ୍ମ, ଦୁଃଖ, ଦୋଷ, ନିଦା, ଧୀର, ଅମାପ, କଅଁଳ, ସ୍ନେହ
୩. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।
ମା, ଦେହ, ଜଳ, ପବନ, ବୁକୁ, ପାଦ
୪. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଗଦ୍ୟରୂପ ଲେଖ ।
ସେନେହ, ମୁକତି, ଶକତି, ତୃପ୍ତି, ସରଗ, ସପନ
୫. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ସାର୍ଥକବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କର ।
ଅମାପ, ଅଳି, ଜୟଗାନ, ଚେତନା, ଆଘାତ

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୬. କବି କାହାକୁ ସର୍ବସହଣୀ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ?
୭. କେଉଁଠାରୁ ଆମେ ଶକ୍ତି ଓ ତୃପ୍ତି ପାଇ ବୋଲି କବି କହିଛନ୍ତି ?
୮. ଆମ ମନସ୍ତୁଷ୍ଟ ଲାଗି ହସକଥା କେଉଁଠାରେ ଭରି ରହିଛି ?
୯. କବି କାହାକୁ ମା' ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ?
୧୦. ମାଟି ଚେରମୂଳ ଗଛଲତା ସାଇତି ରଖିବା ପଛରେ କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି ?
୧୧. ସ୍ୱର୍ଗଠାରୁ ମାଟିର ଆକର୍ଷଣ କବିଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ । ଏହା କବିତାର କେଉଁ ପଦରୁ ଜଣାଯାଏ ଲେଖ ।

୧୨. କେଉଁ କର୍ମହେତୁ କବି ଏ ଦେଶକୁ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ?
୧୩. ମାଟିର ମହାୟଶ ଘୋଷିବାକୁ କବି କାହାଠାରୁ ଆଦେଶ ପାଇଛନ୍ତି ?
୧୪. ମାଟିର ମା' ଆମ ଦୋଷକୁ କାହିଁକି କ୍ଷମା କରିଛି ?
୧୫. ବଣ ପକ୍ଷୀର ଡାକଶୁଣି ଦେହରେ କି ଭାବ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ?

ସପ୍ତସଙ୍ଗ ସରାଳର୍ଥ :

୧୬. ଜନମ କାଳୁ ଯେ   ଦେହେ ତୋ' ଆଘାତ
କେତେ ନ ଦେଇଛି ମୁହିଁ
ନିଜ ଛୁଆ ବୋଲି   ସବୁ ଦୋଷ ସିନା
କ୍ଷମିଅଛୁ ଏକା ତୁହି ।
୧୭. ଅମାପ ଧରିଯୁଁ   ଦେଏ ଟିକେ ମତେ
ନିଦା ହେଉ ମୋର ଛାତି
ନିଜେ ଦୁଃଖ ସହି   ଏ ଜଗତ ପାଇଁ
ଲାଗିପଡ଼େ ଦିନ ରାତି ।
୧୮. ତୋର ମୁକତିରେ   ମୋର ମୁକତି ମା
ତୋର ହସେ ମୋର ହସ
ତୋହରି ଅନ୍ତର   ଆଦେଶେ ଚଳେ ମୁଁ
ଘୋଷି ତୋର ମହାୟଶ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧୯. ପଠିତ କବିତା ଅବଲମ୍ବନରେ ମାଟି ପ୍ରତି କବିଙ୍କ ମନୋଭାବର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କର ।
୨୦. ମାଟି “ସର୍ବସହା” ଏହାର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କର ।
୨୧. କବି ମାଟିମାଆର ଜୟଗାନରେ ଶତମୁଖ ଏହାକୁ ପଠିତ କବିତା ଅନୁସରଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ:

୨୨. କବି ବିଦ୍ୟୁତ୍ପ୍ରଭା ଦେବାଙ୍କର ଅନ୍ୟ କବିତା ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହକରି ପଢ଼ ।
୨୩. ଉକ୍ତ କବିତାଟିକୁ ଆବୃତ୍ତି ଅଥବା ସ୍ୱରସହ ଗାନ କର ।
୨୪. ମାଟି ମା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲିଖିତ ଅନ୍ୟକବିମାନଙ୍କର କବିତାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଦେଖାଅ ।

